

Riktlinjer Träd & Vegetation

Danderyds kommun

Tekniska kontoret

Riktlinjer kring önskemål från allmänheten om Träd och Vegetation

Vi får ibland förfrågan och önskemål om nedtagning av träd eller skötsel av sly och buskar utanför, eller i närheten av privata fastigheter. Danderyds kommun vill här tydliggöra vilka riktlinjer som gäller för våra träd i samband med att önskemål kommer in. Det gör vi för att säkerställa likvärdig behandling. Kommunen har också att följa det politiskt beslutade miljöprogrammet, där bland annat biologisk mångfald ingår. Det målet är i sin tur starkt knutet till våra skogar, grönområden och parker. Samtidigt ska naturområden vara välskötta precis invid stigar och gångstråk.

Skäl att bevara träd och annan vegetation

Friluftsliv, hundpromenad och motion. Skogsområden i varierande storlek erbjuder goda möjligheter till friluftsvistelse, hundpromenader och motion. Om träd och sly plockas bort i övermått kan upplevelsevärden snabbt gå förlorade. Skogs- och naturkänslan försvinner och med den möjlighet till rekreation med hög kvalitet i närområdet.

Avskärmningseffekter. Många gånger kan träd och buskage i naturmark avskärma en plats från bebyggelse eller vägar. I tät bebyggelse kan avskärmning vara viktigt för att bevara en lummig och grön omgivning kring grönstråk genom bebyggelse. Hur vegetation mot bebyggelse ser ut, påverkar hur ett naturområde eller en park upplevs av de som nyttjar denna. Gröna bårder bidrar också till insynskydd in mot fastigheter från allmänningar, så effekten med avskärmning går åt båda hållen.

Lokalklimat. Träd och hög vegetation skyddar bebyggelse från starka vindar, ger svalka under varma somrardagar samt ett mildare klimat vintertid. I vissa lägen kan borttagning av ett eller några träd öka risken att kvarvarande träd utsätts för vind, så de blir mer riskfyllda. Träd skyddar ofta varandra mot vind.

Biologisk mångfald. Träd och buskar skapar tillsammans livsmiljöer för växter och djur. De ger direkt föda åt stora mängder växtätande insekter. I de flesta fall är de olika insektsarterna specialiserade, och kan endast äta en slags träd eller buske. Varje trädart kan därför sägas ha ett speciellt ekosystem av specialiserade växtätare knutet till sig. I toppen på näringspyramiden återfinns flertalet av våra fåglar, som är beroende av insektsrika miljöer för att föda upp sina ungar. Många organismer lever förutom på levande träd även på döda träd. Vissa lever i döda torra grenar i toppen av en trädkrona medan andra kräver död ved som ligger ned på marken. Grova stammar i solsken har olika arter än de som ligger i djup skugga. För att bibehålla den biologiska mångfalden bevarar vi därför en mångfald av olika arter träd och buskar, men även mycket död ved i både stående och liggande form där så är möjligt utan risk. Biologisk mångfald är sedan länge ett nationellt miljömål som Danderyds kommun arbetar med genom sitt miljöprogram.

Äldre träd. I kommunen finns många äldre värdefulla träd. Det beror på att de har fått stå kvar under långa tidsrymder. Idag är exempelvis kommunens äldre värdefulla ekar en del av det bestånd kring Stockholm som Länsstyrelsen bevakar. Eken är nationellt identifierad som extra viktig eftersom den hyser väldigt många hotade arter. Speciellt ihåliga ekar är extra värdefulla. Kommunens stora bestånd av över hundraårig tall har också mycket höga naturvärden, liksom de fåtaliga äldre sälgar vi har kvar.

Hotade trädarter. Trädarterna alm och ask är hotade av utdöende, och är rödlistade. Almen är akut utrotningshotad (rödlistad CR nationellt = Critically Endangered). Anledningen är en aggressiv form av almsjukan som dödar almar i mycket stor omfattning i hela norra Europa. Från att ha varit ett av kommunens vanligaste träd för bara 20 år sedan har vi idag endast ett fåtal kvar. Vi tar inte bort levande almar av denna anledning. Vi tar heller inte bort skuggande träd i närheten av sådana kvarvarande almar eftersom almen ser ut att överleva bäst i skuggiga miljöer. Till almen hör ett ekosystem av ett par hundra organismer, som likaså nu ligger på rödlistan på grund av att almen försvinner. Dit hör t.ex. den lilla dagfjärilen almsnabbvinge, som vi fortfarande har kvar i kommunen. Trädet Ask är likaså utrotningshotat på grund av sjukdomen askskottsjukan. Det är därför viktigt att låta all ask och alm stå kvar så länge som möjligt, men även att vara rädd om sly som senare kan bli träd. Asken är ett karaktärsträd för skärgården och finns därför speciellt långs kustområdena i kommunen. Almen trivs bäst i skuggiga strandskogar.

Buller: Många gånger upplevs det som att bullernivån ökar när man också ser bullerkällan. Träd och vegetation bidrar i själva verket inte mycket till att dämpa buller, men på grund av den visuella avskärmande effekten så upplevs träd i praktiken ändå som bullerdämpare - ser man ljudkällan ökar upplevelsen av bullret.

Partiklar: Träd och buskar tar upp mikropartiklar och föroreningar från trafik, vilket gör att de renar luften bredvid trafikleder. Insidan av alla blad har en luftfylld struktur som liknar en tvätt-svamp och fungerar därmed som ett effektivt mikrofilter. Partiklarna sätter sig till ro inne i bladen och stannar där.

Dagvatten: Vid kraftiga regn tar trädens kronor hand om stora mängder vatten, som istället för att nå marken direkt, fastnar i lövverket. Därmed dämpar det vid regn höga flöden av vatten som når vårt dagvattenät. Det minskar belastningen på kommunens dagvattenrör- och anläggningar, och i slutändan dämpar det övergödning av havet.

Kulturhistoria. Många träd, gamla som nya, i Danderyds kommun, berättar om platsens historia. Speciellt äldre träd har ofta vuxit på platsen innan bebyggelsen kom dit. De är en rest från det öppna beteslandskapet som förr täckte kommunen och har ett bevarandevärde på grund av det.

Vid bedömning av önskemål på åtgärder vägs ovanstående in

Jordabalken kap. 3 § 2 reglerar dessutom hur träd som orsakar avsevärd olägenhet mellan grannar (i det här fallet kommunen och enskild), ska hanteras. Som avsevärd olägenhet räknas juridiskt inte skugga, enstaka fallande grenar, nedfallande löv, pollen eller kottar och liknande. Likaså är hinder av utsikt ingen avsevärd olägenhet. Det är i praktiken endast träd med avsevärd fallrisk, döda träd och större grenar som kan falla och skada egendom eller person som åsyftas med avsevärd olägenhet. Utöver jordabalken så gäller följande.

Danderyds kommun kan vid vissa förhållanden ta ned träd om det skuggar större delen av en tomt under större delen av dagen. Antalet sådana fastigheter är dock begränsad till de som har en hel sydsida bevuxen med tät och hög skog, eller de som har en mycket liten tomt. Åtgärden sker genom att glesa ur träden. Ofta kan vi då välja vilka träd vi tar bort så att trädens och vegetationens värden blir kvar. Situationen blir bättre, men om det är skog bakom tomten så får man acceptera att det är skog där. Det följer med läget av fastigheten. Många gånger orsakas skugga av naturförutsättningar på platsen och man får då även efter åtgärd acceptera beskuggning.

Vid åtgärder nära fastigheter kan kommunen komma att lägga upp ris och grenar, samt stamdelar, en bit från fastighetsgränsen inne i naturmarken.

Danderyds kommun kan ta ned döda träd och träd som mår dåligt om de står nära tomtgräns och kan orsaka större skada.

Om det finns äldre träd som kan gynnas av att yngre träd plockas bort i närheten, kan detta vara ett skäl till att tillmötesgå en önskan om utglesning eftersom det då bidrar till kommunens mål med biologisk mångfald. Exempel på detta kan vara äldre tallar och ekar, som kan skuggas ut av exempelvis gran eller andra lövträd. Om borttagningen av träd kan gynna sly eller blommande buskar eller solinstrålning på igenväxande gräsmark, kan det likaså föranleda att önskemålet tillmötesgås.

Asp har egenskapen att skicka ut stora mängder rotskott om huvudstammen faller. Därför är vi restriktiva på att fälla asp. Ofta faller vi endast några enstaka aspar i en dunge eftersom då rotskottsbildningen uteblir. Aspsly är svårt att komma tillrätta med, och de kvarvarande asparna skyddar mot slybildning.

Kommunen har en tillsyn som varje år ser till att områden besiktigas och där riskfyllda träd och andra träd åtgärdas. Vissa områden öppnas också upp av naturvårdskäl eftersom trädskuggan ibland kan vara ett miljöproblem för vegetationen under. I vissa fall kan det sammanfalla med önskemål och i andra fall inte.

Kommunen förbehåller sig rätten att gestalta skogskanter mot fastigheter och även annan vegetation. Det betyder att enskilda kan ha önskemål och synpunkter på hur allmänningen ser ut utanför fastighetsens gränser. Att det kallas allmänning betyder inte att alla får eller ska få bestämma enskilt över denna. Det har aldrig varit en rättighet att få bestämma över mark som man inte äger. Det är kommunen som förvaltar marken och är markägare, precis som din granne äger grann-tomten.

Träd inne på egen mark eller tomt

På egen mark har man stor frihet att ta bort träd, men ett fåtal träd på privata fastigheter är särskilt skyddade genom kommunens detaljplaner. Hur detaljplanen ser ut för fastigheten man äger går att ta reda på via kommunens hemsida. Har man ett sådant detaljplaneskyddat träd på sin mark och önskar att det ska tas ner ska man vända sig till Stadsbyggnadskontoret som handlägger ärendet.

Om man vill fälla eller göra stora ingrepp på äldre ek med ihåligheter i stammen eller äldre ek över 1 m i diameter krävs det samråd med länsstyrelsen enligt miljöbalken 12 kap 6§, eftersom sådana träd räknas som en hotad naturmiljö. Även ingrepp i alléer eller delar av dessa kräver tillstånd från länsstyrelsen eftersom de räknas som småbiotop enligt miljöbalken 7 kap 12§.

Hur hanterar kommunen sly på kommunal mark?

Sly är detsamma som buskar och unga träd. I Danderyds kommun sköts sly i natur och parkmark genom att gallra. Det innebär att vi kan styra utseendet bättre än om man röjer. Røjning ger också stora problem med ständig återväxt och är i längden både dyrare att behandla och ger ett sämre resultat.

Genom gallring kan vi åstadkomma ett mer jämnt utseende på buskage, minska eller öka ett buskages storlek eller gynna en hög artrikedom träd och buskar. Gallringen sker vid behov, och ofta årligen över hela kommunen så att framkomlighet på stigar är god. Gallringskötseln har introducerats succesivt under de senaste åren och om det nyligen har röjts så tar det ett par år innan det blir stabilt igen. Undantaget är vägkanter och kraftgator, där røjning ibland förekommer.

Hur hanteras önskemål från kommunens invånare?

Om ni har ett önskemål som rör träd vid fastighetsgräns ska ni vända er till www.danderyd.se - E-tjänst Synpunkter och felanmälan. Alternativt går det att ringa Kommunens Kontaktcenter så kan dom föra in detta önskemål via samma felanmälanssystem. Det är viktigt att ni anger rätt adress skriftligen så vi kan ta ställning till ärendet. Det är givetvis också viktigt att ni bor på adressen. Önskemål av alltför allmän karaktär kan inte behandlas. Efter besiktning av oss hör vi av oss hur beslutet blir. Alla önskemål som hanteras diarieförs.

- Besiktning av inkomna förslag görs 3-4 ggr/år
- Kommunen märker ut träd för nedtagning och anlitar sin upphandlade entreprenör
- Åtgärderna kan även komma att tas med i lite mer långsiktiga planeringen varvid de kan utföras inom ramen för större trädåtgärder som vi utför.
- Nedtagning av träd utförs alltid av Tekniska kontoret. Det är inte tillåtet för invånare att ta ned träd eller ta bort sly på kommunens mark.